Ч. 304 (13.503). Львів, пятниця 17. листопада 1933. Pocztowa opłata uiszczona ryczałtem. Рік LIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар. Франції, Голандії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Міські вибори в Галичині.

На день 10. грудня ц. р. розписано вибори до міських рад у великій більшости галицьких міст і містечок, що при останньому переписі людности мали більше як три тисячі населення і де досі обовязує галицький громадський закон з 13. березня 1889 (для 30 більших міст) і з 3. липня 1896 для менших міст і містечок зі всіми пізнішими змінами. Вибори відбудуться на основі нового самоуправного закону з 23. березня 1933, обовязуючого від 13. липня ц. р. в цілій Польщі за вüмком шлеського воєвідства і на основі виборчого регуляміну, виданого у формі розпорядку міністра внутрішніх справ з 20. жовтня 1933 в справі виборів до міських рад у чотирьох галицьких воєвідствах — краківському, львівському, станиславівському і тернопільському. Політична адміністраційна влада не розписала ще виборів тільки у незначній скількости міст і містечок і вони відбудуться щойно пізніше, мабуть доперва з початком 1934 р.

Оголошенням виборчих реґулямінів і розписанням виборів було громадянство просто заскочене і майже ніхто з громадянських діячів, що здавна цікавляться громадянськими справами, не мав спромоги приготовити терен до виборів, ба, що більше, не мав найчастіше можливости особисто зазнайомитися з дуже штудерними постановами виборчого реґуляміну, бо преса не вспіла його оголосити й обговорити. З цієї причини польська соймова опозиція на засіданні сойму 3. ц. м. поставила формальний внесок зі зазивом до уряду, щоби відложити речинець виборів до сільських громадських рад на короткий час на те, щоби населення могло зазнайомитися з постановами нового виборчого реґуляміну (виборчої ординації). Цей внесок мав маніфестаційний характер, бо заки він прийде під наради соймової адміністраційної комісії, давно вже буде по виборах.

Несподіване розписання комунальних виборів до міських і сільських громадських рад без попереднього приготування загалу виборців, мало — очевидно — свою означену мету. Та тема наскрізь політична, хоч автори відцекуються політики і підносять назовні головно місцеві господарські справи.

Комунальні вибори перейшли і переходять без всякого шуму і галасу, ба що більше, без більшого зацікавлення самого громадянства, навіть польського, за винятком хіба державної політичної адміністрації і безпосередньо заінтересованих кругів з ББ. На загал мовчить і польська преса. Сьогодні у нас в Галичині робить вона враження, що річ не йде про підставові основи публичного життя на місцях, а про далекі, мало цікаві і мало нас заторкуючі справи. Коротенькі хронікарські вістки або згадки у рідких зрештою дописах, що тут чи там відбудуться вибори до міської ради і що скликано якийсь виборчий конвентикль — от і все, що нині на тему виборів можна вичитати у польській галицькій пресі. Нема гармідеру і у звичайно гомінкому таборі польських ендеків, а їхній орган — „Курієр Львовскі" — не піднімає з приводу розписання міських виборів в Галичині ніякого більшого галасу.

Виняток творить центральний варшавський орган пілсудчиків „Ґазета Польска". Там у ч. 307 з 6. ц. м. находимо передову статтю М. Ярошинського під наголовком „Самуправні вибори", в якій автор обговорює важніші постанови виборчої ординації та підчеркує у висліді своїх міркувань, що метою нового самоуправного закону і виборчої ординації є усунути політиканство і взагалі політику з комунальних установ і обмежити їхню діяльність до місцевих справ, головно господарського характеру. Автор старався надати своїй статті річевий характер, але не зважаючи на її „неполітичну" тенденцію пробивається з неї політичне шило — забезпечити голос в комунальних установах тим чинникам, які сьогодні мають владу у своїх руках.

Під польською владою відбулися вже раз вибори до міських і сільських рад в Галичині в 1927 році, і там, де прийнято під увагу виборчі протести, або розвязано раду і назначено нові вибори. Відбувалися вони на основі галицької громадської виборчої ординації з 12. серпня 1866 р. в трьох колах (куріях) і на основі Польської Комісії Ліквідаційної в Кракові з 23. листопада 1919 в четвертому колі. При останніх виборах у східно-галицьких містах і містечках рішали про виборчу тактику місцеві виборчі комітети відповідно до місцевих обставин.

Скінчилося на тому, що ми за винятком кількох міст, як Сянік і ще деякі, здобули своє заступництво у міській раді й у міській управі. Здебільша була ця репрезентація більше декоративного характеру, бо рішаючого голосу на хід міських справ не мала й у маґістратах сиділи дальше як і перед тим поляки та жиди і вони фактично про все рішали.

Як сказано, дня 10. грудня відбудуться нові вибори. Подробиць нової виборчої ординації не подаю, їх знайдуть читачі у статтях Вол. Целевича на цю тему в „Ділі"*), що якраз друкуються. Зазначу тільки, що голосування є **пятиприкметникове — отже нема курій як було у нас досі — але є виборчі округи, де вибирається окремо кандидатів на основі зголошених лист.**

При солідарності наших виборців і їхній масовій участи, можемо вибрати наших кандидатів на радних і в таких округах, де маємо трохи поважнішу **меншість**. Інакше з виборами лавників (асесорів). Тут тільки в деяких містах і містечках зможемо переперти своїх кандидатів, що в додатку не потребують бути радними.

Наразі важна річ допильнувати виборчі рекламації, яких речинець триває сім днів і зачинається 16-го (в містах до 15.000 мешканців) або 26-го дня (у містах з вищим від 15.000 числом населення) числячи від дня зарядження виборів. Вибори оголошено 1. ц. м. в містах понад 15.000 душ, чи 10. ц. м. у менших містах. — отже речинець рекламацій *розпічнеться всюди 26 ц. м.* Важним не менше є зголошення лист. Листу кандидатів з найбільше потрійним числом кандидатів, як має вибрати дана округа, зголошується найпізніше 20-го (в менших містах до 15.000 душ) або 30 дня в більших містах, числячи від дня оголошення виборів — цебто *до 30. ц. м. Кандидувати вільно тільки в одній окрузі і тільки з одної листи.* До зголошення, котре має особисто підписати найменше два відсотки виборців даної округи з поданням своєї адреси, додається заяву кандидатів, ними власноручно підписані, що мають право вибиральности у даній місцевості і що мандат приймають. Якщо зголоситься лише одну листу кандидатів, вибори не відбуваються і головна виборча комісія проголошує як вибраних тих, що черґово поміщені на перших місцях.

З повищого бачимо, що виборча ординація до міських рад є того роду, *що в містах і містечках мусимо створити одноцілий український виборчий фронт* і покликати до життя в кожнім місті *один загально-громадський український виборчий комітет.* Кожний такий комітет намітить і установить кандидатів, займеться сконтролюванням виборчих лист, вношуванням рекламацій та зголошуванням виборчих лист у виборчих округах. Взагалі на виборчі комітети спадає ціла виборча техніка і припильнування, щоби участь наших виборців при голосуванні була масова і щоби всі солідарно голосували виключно лише на свої українські списки кандидатів.

Час наглить і перед нашими місцевими діячами велика відповідальність за переведення і успіх виборів! Не можна тратити ні одної хвилини! Негайно оснувати українські виборчі комітети і розпочати виборчу працю, а коли її відповідно поведеться — то можна рахувати на додатні висліди.

Д-р Степан Баран.

*) У сьогоднішньому числі вüмково ми статті п. В. Целевича не помістили, щоби не перетяжити числа тою самою темою. — Ред.

Протиженевські настрої Італії.

Характеристичний голос італійського часопису.

Рим, 10. листопада 1933.

щож, лихі архітекти були: вся будова Ліґи Націй від підвалин до верху нікуди не годиться. Будівничі не були передбачливі, а в похмілі від важко добутої побіди не думали, що прийдуть нові часи, нові удари: націоналізм Европи XX віку. І до цих ударів Ліґа Націй архитектонічно не була пристосована.

Мусоліні спершу отверто та гамірливо бив у Ліґу Націй, як фортецю Франції. А там і пакт чотирьох, який далеко ще не такий похоронений, як про нього пише польська преса: є багато охочих його захитати, але проворна політика Мусолінія висуває його щораз більше на передній плян. Надто — коли німці покинули Ліґу Націй і не думають туди вертати, пакт чотирьох одинокий, що рятує Европу від війни, якої не всім хочеться. Так чи інакше — Ліґа Націй відходить у щораз глибший сутінок.

Кажуть, що й німецький міністер Ґерінґ, який саме перебуває у Римі, обдумує разом із Мусолінієм пляни останнього удару в Ліґу Націй, яка стільки мало, а нам таки просто нічого доброго вчинила за весь час свого жалюгідного істнування.

В Італії, в урядових кругах, зовсім ясно помічається вже лише дещо маскована втіха, що розброєнній конференції у Женеві тепер не везе. Тим самим, що Ліґа Націй тратить надармо останні свої сили. „Il Giornale d'Italia", з 11. листопада ц. р. в передовиці „На широкому морю" — автор Вірджініо Гайда — говорить:

„Скільки вже люди заходилися, щоб розброєнній конференції привернути життя, здатність до діла, — у Женеві помічається цілковитий параліж.

.....Нові почини в Женеві ніяк не вдаються бо там бракує Німеччини. Хоч як багато кажеться проти німців, то проте нема сумніву що нічого в Женеві не можна зробити, ні заключити чи в справі розброєння, чи в якійнебудь іншій справі европейського значіння — без прияности Німеччини. Мусоліні у своєму комунікаті, який появився зараз-же по виступі Німеччини з розброєної конференції, настирливо радив відложити розброєну конференцію до часу, доки нові умовини уможливлять дальші переговори. Противні думки — радити її рішати дальше за всяку ціну, були погано продумані.

..Отже актуальна проблема така, щоби Німеччина знову війшла в круг дотичної співпраці над розброєнням. Усе інше не має вагто

сти. Проблеми не можна розвязати без трьох прелімінарних умовин: 1) ждати на вислідн політичних виборів Німеччини. Про ті вислідн не можна сумніватися — це буде великий тріюмф гітлерівського режиму. І тільки з таким вислідом берлінський уряд зможе знову діяльно виступити на міжнародню арену. 2) Шукати якоїсь нової дороги до дипльоматичних розмов, бож не можна думати про швидкий поворот Німеччини до Женеви. 3) Не приймати перед Німеччиною догматичних постав, не творити фактів і актів доконаних, а йти назустріч з ідеями ясними, спокійно, з повним зрозумінням".

Ось це найважливіше й вартне нашої уваги про римські думки й настрої під цю хвилю.

Не важко догадатися, що і Мусоліні і Німеччина змагають до всяких політичних розмов у рямі пакту чотирьох і лише пакту чотирьох, а за Лігу Націй уже махнули рукою. Коли й не говорять ясно про останні дні Ліги, то це лиш тому, щоб не дратувати непотрібно Франції.

М. Зазамський.

Як приймають чужинців у Совітах?

Редактор ню-йорського соціялістичного часопису „Форвард" Г. Ляяг вернувся недавно з іншими журналістами із мандрівки по Радянському Союзі і передає свої перші враження у деяких париських денниках. Ці враження повторили між іншими париські „Последнія Новости". Ось один із пікантних епізодів, які оповів теж Ляяг у відчиті в Ню Йорку.

„Ми зупинилися у Києві саме в тих днях, коли ждали на приїзд французької делегації і тому ми стали недобровільними свідками справжньої „патьомкінської" гри, яку там зааранжували. У дні перед приїздом делегації все населення змобілізували в 2. год. уночі, щоби чистило вулиці, прибрало доми і заводило порядок на головних вулицях. 10.000 рук намагалось у судорожному поспіху надати европейський вигляд занедбаному і неохайному місту. Всі крамниці, що розділяли харчі і кооперативи були зачинені. „Черги" перед ними заборонили. „Беззахисні", жебраки і собаки щезли з лиця землі. На рогах вулиці видко було чепурно одягнених міліціонерів на гарних конях, що мали гриви переплетані стрічками — образ, якого Київ ніколи ще не бачив і мабуть ніколи вже не побачить. Гості приїхали, були явно вдоволені всім, що побачили, вписали свої прізвища до міської книги і відїхали. А вечором того самого дня розібрали всю цю декорацію, міліція щезла, харчеві пункти знову відчинили свої ворота і перед ними потяглись черги з понурими і безнадійними совітськими громадянами.

„Я сидів випадково у більшому товаристві совітських урядовців, директорів і членів партії саме тоді, коли часописи принесли звістки про інтерв'ю Ерріота, в якому він заявляв, що в Росії він не бачив ніякого голоду. Варт було бачити лиця присутніх і гіркий, інколи злобний сміх, що супроводив лектуру цього інтерв'ю".

—o—

Турецько-московська приязнь.

(УП) Недавня візита московських високопоставлених більшовиків у столиці Туреччини на довший час припечатала турецько-московську приязнь. Та приязнь дійшла вже до того, що нема мабуть ніякої ділянки життя, деб обі сторони не підписали якогонебудь акту. Всеж таки до суттєвої справи їх давнішої ворожнечі, а теперішньої лише тактичної приязни вони не підходять і як лише можуть виминають кругом. А цією суттєвою справою є Дарданелі. Москва хотілаб їх конечно мати, а турки не хотять їх віддати. При всіх турецько-московських балачках ішло фактично про те, хто має панувати над Дарданелями. Найсильнішою фльотою на Чорному Морі є фльота московська. Зновуж заходить питання, чи турки є нині такі сильні, щоби могли оборонити Дарданелі перед чужою напастю. Як бачимо з цілого укладу справ, то червона Москва не закинула бажання, яке мала стара царська Москва. Основні лінії заграничної політики залишились одні й ті самі, лише методи підходу до справи змінились. Що правда, Москва припинила була на деякий час свою активну працю в цьому напрямку через непокірливість України. Тепер вона думає, що Україна раз на все покорена і береться знову за цю справу. Не виключене, що при такій політиці, як її веде Москва супроти України вона не знайде відповідного спротиву своєму гонові за пануванням Середземного Моря.

—o—

Американський оптиміст.

ЛЬОНДОН, 15. 11. ПАТ. Кореспондент агенції Райтера повідомляє з Ню Йорку, що Норман Девіс повернув до Зл. Держав, зовсім знеохочений ситуацією, яка витворилася на розброєнній конференції. Після приїзду Норман Девіс заявив, що задумує вернути до Женеви, відбувши з Рузвельтом конференцію у важних справах. Він зазначив, що політична ситуація в середущій Европі не є така критична, як була перед тим. Щоби запевнити успіх розброєнної конференції, всі держави мусять здобутися на велику витревалість і терпеливість.

День жалоби і протесту.

ТЕРЕБОВЕЛЬЩИНА.

Повіт. Комітет Ратунку України в Теребовлі поручив основувати місцеві комітети по всіх селах повіту, а також означив спосіб відсвяткування дня жалоби в неділю 29. X. ц. р.

В самій Теребовлі відбулася в год. 10. торжественна Служба Божа з панахидою і проповідю місцевого пароха о. дек. Ст. Мохнацького, яка на зібраних прихожан зробила велике враження. Вечором відбулися в чит. „Просвіти" заходом української міщанської організації святочні сходини, на яких реферував д-р А. Запаїтний про положення на Рад. Україні.

Приблизно так само відбувалось жалібне свято в усіх інших селах і місточках повіту.

СОЛОТВИНЩИНА.

Як у цілому краю, так теж і в Солотвині відбуло громадянство день 29. жовтня в жалобі. Того дня в церкві відправив парох о. Грицей Службу Божу, а після неї панахиду. При цій нагоді прочитав у церкві оба пастирські листи нашого Епископату та виголосив принагідну проповідь. Після богослуження відбулося того дня в Народнім Домі довірочне зібрання, на котрім мгр. Пелех прочитав річево оброблений реферат про положення українського народу за Збручем. Зібрання покінчилось ухваленням відповідних резолюцій, між іншими із закликом, щоби громадянство присвячувало кожного місяця один день постові і зощаджений в той спосіб видаток призначило на голодних України. Вибрано теж Повіт. Комітет Допомоги Голодуючим з п. Стефанією Копровською як головою.

—o—

Ревізії й арештування.

СОЛОТВИНЩИНА.

Дня 8. XI. відбулася у місцевого адвоката д-ра Л. Городчевського поліційна ревізія за дозволом суду під замітом переховування й розповсюднювання недозволених друків і писем. Ревізія була безвислідна. — Того ж дня привела поліція до судових арештів з Росільної голову читальні „Просвіти" Черевка під замітом розповсюднювання летючок протидержавного змісту; його відставили зараз до окр. суду в Станиславові. — Для зареєстрування треба додати, що вже на весні ц. р. були безвислідні ревізії у тутешніх діяльних громадян, а саме у п. Петра Семанюка зі Заріча та в п. Антона Яцкова з Раківця.

ОТИНІЯЩИНА.

Реєстр переведених в останніх часах ревізій і тимчасових придержань збагатився поновними ревізіями й арештуваннями. Переведено знову ревізію в домівці філії „Просвіти" в Отинії, в мешканні адвоката д-ра Дрогомірецького, адвокатського апліканта Боднарука студента прав Ковальського Михайла і Сербина Ярослава. Понадто була ревізія в обох читальнях „Просвіти" в Отинії, у Зенона Атановського в Отинії та у Крицького Михайла і Павла Борися в Угорниках. Хоч ніде нічого не заквестіонували, придержали поліційно Сербина Ярослава, Атановського Зенона, адв. апліканта Боднарука і поновно студента прав Михайла Ковальського. Всіх по упливі 24—48 годин поліційних арештів випустили на волю.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З 17. ЛИСТОПАДА 1933.

С. ЯБЛОНСЬКА.

ЛИСТ З КИТАЮ.

Заспокоєні раби. — Суспільний лад і Будда.

Поїхала я в Китай, щоби побачити китайців, щоби пізнати їхнє життя, звичаї, їхнє мистецтво, віру та все можливе.

Заки я приїхала з Тонкіну, я розпитала багатьох мандрівників про найцікавішу провінцію Китаю. Майже всі порадили мені Юнан, що не зважаючи на вигідний доступ залізницею все ще зберіг питомий вигляд Китаю. Зберіг він його тому, що французький залізничий шлях, що веде в Юнан, ще дуже молодий, не встиг ще так далеко від моря, перевести вглиб краю европейського духу чи якоїсь там іншої цивілізації.

Приїхавши в китайський Юнан спершу брала я всіх тубильців за родовитих китайців, а ріжницю між їхнім виглядом, одягом та поведінкою пояснювала собі ріжницею суспільних кляс.

Таким чином ріжнобарвність одягів, виглядів та звичаїв в „китайців" навіть була мені подобалася. Спеціяльно чарувала мене привітність, вітвертість та якась дитяча наївність „китайців" з доокопичних сіл. Про таких китайців я ніколи не чувала.

Згодом я стала виразно розріжняти одних від других, себто справжніх китайців-панів над Юнаном та справжніх мешканців Юнану льо-льотів.

Льо-льоти займають тут переважно становище селян, пус-пусів*), носіїв, карвазнярів, риболовів і т. п. Вони заступають домашніх звірят, якими поганяють китайські володарі. Самі китайці тут урядують, стягають податки, ведуть торгівлю, тощо. Льо-льот рідко коли дійде тут до влади — за виїмком самого губернатора, що фігурує у губернаторстві, мов випхана кукла, якого порушають внутрішні пружини. Це напоказ — справа тайної китайсько-республиканської політики. Інші льо-льоти не рвуться до суду; їм від цього відпала охота, за дорого їх коштував цей „гонор".

Спершу дивною мені видалася ця їхня апатія, але тепер вже не дивуюся. Є в них своя мова, зовсім окремішна від китайської, є навіть, а властиво було, своє письмо, своя віра, свій одяг, звичаї, були в них колись свої володарі, своя історія — з якої тепер лишився тільки далекий, глухий спомин — тож моглиб бути в них деякі претенсії до незалежности. Ні сліду!

Чомуж тепер їх слід заникає по них, мов би вони самі, добровільно змарнували його? Чи це ще одно з тих племен, що піддалися, вянуть і поволі приростають до іншого великого народу? Можливе.

З симпатії до них та до їхнього минулого, я заціканилася ближче їхньою історією, з якої зрештою багато не затямила, бо й трудно затямити собі щось з хаосу війн у межах і поза межами краю: напади на сусідні племена, перемоги, втечі, поразки, нові повстання, визволення і нові війни між собою, і так довгі століття.

У своїй історії вони зовсім не ріжняться від усіх інших великих чи малих країн Далекого Сходу, а врешті їхня доля нічим не ріжниться від долі інших незначних тут країн, по яких поволі заникає слід.

Перегортаючи сторінки історії Далекого Сходу, врешті зневірена, я рішила, що може й краще, що з десятків войовничих племен, що жили зі собою у постійних війнах, тепер тут істнує тільки кілька держав, що сяк-так втримують ці країни в спокою. Чим більше претенсій до незалежности, панування, тим більше воєн, тим поганіший терен до розвою, до цивілізації. Осуд дуже безоглядний, навіть може недозволений людині, що сама має претенсії до незалежности свого поневоленого краю — людині, що хоче боронити свою мову, свої звичаї, свій нарід. — Так і ні!

Вважаю, що людина може вийти поза межі свого „я"; тоді осуд її стає зовсім інший, безоглядніший та суровіший навіть для самого себе.

Мені здається, що зовсім зрозуміло, чому Китай не має охоти віддати Юнану льо-льотам Польща нам Галичини, Москва — України, але з другого боку зовсім нормально, що Україна хоче бути вільною, що від віків бореться і боротиметься за свою незалежність. Наша пасивність булаб доказом браку підстав до нашої незалежности, до нашого істнування.

Ось чому мені так важко зрозуміти пасивність деяких азійських народів. У цьому вияно переконав їх і поміг їм сам Будда зі своїм безмежним фаталізмом. А може тільки виснажені війнами вони воліють гіркий спокій у неволі, ніж криваві війни за нетрівку волю. Остаточно їх роля небогато змінилася; перше вони були посіпаки та раби своїх мандаринів та володарів, що здирали з них безоглядні данини, карали їх безжалісними тортурами, тепер вони невільники Китаю...

Це навіть менше болить...

Деякі льо-льоти — не знаю, перекінчики чи тільки фільософи — запевняють мене, що тепер навіть краще живеться селянам, бо менші данини та бодай ніхто їх не рухає — наслідно не висилають їх на війну битися для добра чи амбіції безоглядних колишніх володарів.

Хто його знає, кому вірити... Одне ясно, що

*) Пус-пус — візник, що тягне за собою свій возик і возить у ньому людей.

1.000 ІНВАЛІДІВ УГА ЖДЕ НА ПОМІЧ ГРОМАДЯНСТВА. ВШАНУЙТЕ ЇХНІ ЗАСЛУГИ І ПОСВЯТУ! ЧЕСТЬ НАРОДУ НАКАЗУЄ ЗАБЕЗПЕЧИТИ ЖИТТЯ ТИХ, ЩО В ОБОРОНІ ВІТЧИНИ ВІДДАЛИ СВОЄ ЗДОРОВЛЯ!

Ґазова атака на Варшаву.

ВАРШАВА, 15. 11. ПАТ. Сьогодні рано Варшава представляла незвичайний вид. В год. 10. загуділи фабричні сирени, в церквах ударили дзвони, на вулицях гуділи самоходи. Життя в місті замерло. Всі мешканці схоронилися до домів і брам, трамваї станули, самоходи поспішили до спеціяльних збірних точок. На вулицях кружили тільки поліційні стежі в масках, ратункові дружини і поготівля. Нараз над середмістям появилася ескадра літаків, а незабаром ескадра тяжких літаків з бомбами. Літаки заатакували для проби найважніші точки міста. В год. 11. алярм відкликано і життя в місті вернуло до нормального стану.

Мусоліні хоче вияснити ситуацію.

РИМ, 15. 11. ПАТ. На засіданні національної ради корпорацій Мусоліні виголосив промову, в якій на вступі проаналізував розвиток капіталізму в Европі від 1830 р. Говорячи про політичну ситуацію в Европі, Мусоліні ствердив, що світ найшовся у поважній ситуації. Союз Народів утратив все, що тільки могло надати йому політичне значіння. Нема в нього Зл. Держав, Радянщини, Японії й Німеччини. Льокарно не має нічого спільного з розброєнням. Довкола пакту чотирьох зроблено велику тишину. Ніхто про нього не говорить, одначе всі про нього думають. Тому мусимо піднятти ініціятиву і вияснити ситуацію.

РУЗВЕЛЬТ ЗАЖАДАВ РЕЛІҐІЙНОЇ СВОБОДИ ВІД ЛІТВІНОВА.

Льондонські часописи повідомляють із Вашінґтону, що переговори Літвінова з Рузвельтом натрапляють на трудноші. Літвінов вижидає вказівок із Москви. Він відмовив теж кабіну, яку був замовив на 15. листопада, на кораблі, яким мав вертатися до Европи. З того виходить, що Літвінов хоче побути якийсь час у Вашінґтоні. Рузвельт крім релігійної свободи зажадав теж повної правної охорони для американських громадян у СРСР.

По широкому світі.

— Комітет мирової нагороди Нобля рішив, що цього року не признасть нікому нагороди.

— У Зл. Державах 200 тисяч молоді обох полів мандрує з місця на місце, глядаючи за працею.

багато на Далекому Сході таких пережитих племен, як льо-льоти, що стоять на схилі свого цілковитого занепаду.

В деяких частинах Індо-Китаю французи майже штучно підтримують істнування ріжних дрібних та важніших племен. На мій погляд вони роблять це не так з гуманних почувань, як з вирахування. Їм важно розщіпити край — у цьому французи спеціялісти — на дрібні ворожі до себе вітки, тимсамим зменшити силу володіючих народів, що моглиб повстати проти французької „опіки“.

Одним з таких воскрешених народів Індо-Китаю є камбодусани, що без того давним-давно вже розпались би були, — поділені поміж Аннамом та Сіямом. Тепер камбодусани мають свого короля, король свій золочелий трон, свій новий замок, своїх танечниць і свою люльку опію — це секрет. Мабуть за прикладом французів пішли й китайці. Цивілізація Заходу і їм часом придається, бо і Юнан має свого губернатора, що походить з льо-льотів.

Кілька літ Далекого Сходу вистарчить, щоби сумніватися навіть у правду правд.

Судячи по собі бачу, що Далекий Схід це був справді одинокий, ідеальний терен, де виросло з силою бурянів, „всемудре“ навчання Будди. Ніщо на світі не варта діла. Усе склалося на цей ідеальний терен: ґарячий клімат, легке життя, втома, виснаження людей.

Ще три роки і я сама повірю. Ціле щастя, що скоро покидаю цю країну чарів і мудрощів, — хоч боюся заздалегідь, чи не покидаю її тільки на те, щоби сюди ще вернутись: Хто його знає...

ДАЙТЕ ДОКАЗ, ЩО ПАМЯТАЄТЕ ПРО ІНВАЛІДІВ УГА!

Українська Національна Громада на Литві.

(УП) В Ковні, столиці Литви, заложено в 1928 році „Гурток Українців“, що працював разом з Литовсько-Українським Товариством та вів серед литовського громадянства українську пропаґанду. 1932 року рішив цей гурток познайомити литовське громадянство з українським театральним мистецтвом, щоби протиставитись акції жидівських московських лавочників та халтурників, які заробляли солідні гроші на українському мистецтві. Одначе сили гуртка не вистарчали на більшу роботу і тому прийшлося притягнути до співпраці також і чужі, здебільша ворожі нам сили. Таке ведення справи не задоволило ані самого гуртка, ані литовського громадянства. Президія гуртка все мала над цими імпрезами контролю. Показалося, що такою постановкою справи зведено українське мистецтво до відомої „малоросійщини“, що не відповідало цілям цілої роботи. До того деякі з так званих малоросів задумали були усамостійнитись і вести працю самостійно під покришкою гуртка. На це гурток не погодився і розвязав театральне підприємство, що у свою чергу через тертя та інтриґи довело до розвязання самого гуртка. Головною причиною розвязання гуртка була та обставина, що в гурток втиснулись були люди невідомого минулого, ба навіть було кількох сусідів ізза Висли. В дальшому ході справи виявилося, що деякі з тих людей все і всюди поборювали українство, боролись проти української армії в часах війни, а прийшовши на Литву, наділи на себе українську маску, щоб поборювати лише українство. Дня 17. вересня ц. року ініціятивний гурток приступив до заложення нової української орґанізації. Заложено *Українську Національну Громаду*, головою якої вибрано п. Бартовича. Дня 17. жовтня литовська влада затвердила статут Громади. Тоді й відбулися установчі Збори Громади.

Французька дискусія про небезпеку німецької політики.

Останні події у Німеччині, закінчені вислідом останнього плебісциту дали притоку до широкої дискусії у французькому парляменті, як поставитись до дальшої політики німецького уряду. Німецький уряд явно зриває з Версайським договором, як уже зірвав з Лігою Націй.

Франц. міністр закордонних справ Поль Бонкур ствердив у парляменті, що останній плебісцит змінює давно притаєні бажання німців, щоби найти реванж супроти Франції. Це є небезпека для европейського ладу. Пакт з Льокарно наблизив Францію до Німеччини і дав їй таких союзників як Польща і Мала Антанта. Тепер Франція буде старатись створити наддунайську орґанізацію.

Інші промовці в парляменті підкреслювали ту обставину, що не можна йти на ніякі уступки з Німеччиною тому, що Франція має багато менше населення як Німеччина і легкодоступні ріки. Франклен-Буйон сказав навіть таке, що коли Англія не стане на боці Франції, тоді Німеччина нехибно спричинить війну. Французький премієр вірить, що принципи змасовані Лігою Націй підтримають усі народи і врятують мир.

Дискусія в парляменті і у французькій пресі на тему небезпеки німецької політики йде далі.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ-ФУНДАТОРИ Т-ВА ПРИХИЛЬНИКІВ ОСВІТИ!

Папен повновласником сарського басейну.

БЕРЛІН, 15. 11. ПАТ. Кабінет республики відбув учора перше після виборів засідання. Віцеканцлер Папен звернувся до канцлера Гітлера, висловлюючи йому від уряду признання, що на протязі 9 місяців з роздертого внутрішньо народу створив німецьку більшість, обеднану надією та вірою в будуччину. Кабінет республики почувається щасливим, що може працювати під проводом Гітлера і Гінденбурґа для Німеччини. Канцлер Гітлер, дякуючи членам кабінету за довіря і співпрацю, підкреслив заслуги през. Гінденбурґа, який покликавши його на становище канцлера, уможливив перемогу ідеї обєднання народу.

Опісля кабінет рішив іменувати віцеканцлера Папена повновласником уряду для басейну Сари, приділюючи йому функції шефа фахових референтів у справах сарського басейну.

НА ДОПОМОГУ ІНВАЛІДАМ УГА УКТОДІ потребує 10.000 зол. місячно. Гроші ці повинно зложити Українське Громадянство.

Допомога вбогим і безробітним.

Дещо з гуманітарної діяльности львівської філії „Союзу Українок“.

Щоби бодай у дрібній частині злагіднити наслідки теперішньої кризи, виринула думка у філії „Союзу Українок“ на місто Львів, щоби зорганізувати при філії як частину її гуманітарної секції: „Комітет допомоги безробітним і незаможним“. Цей Комітет уконститувався так, що провідницею стала п. Ясінчукова як голова гуманітарної секції при „С. У.“, секретаркою п-ні Зацерковна, скарбничкою п. М. Колтунюкова. До провірної комісії увійшли п-ні: Любомировичева й М. Зарицька. Основніший звіт про участь поодиноких членкинь в акції того комітету буде місце обговорити на Загальних Зборах філії „С. У.“. Але тому, що цей Комітет користувався допомогою ширшого круга українського громадянства, почуваємося до обовязку здати прилюдний звіт із самої допомогової акції та — особливо — з її касової частини. Буде це звіт від 1. лютого до кінця травня 1933. В тому часі вів цей Комітет чайню в домівці Т-ва св. Йосифа при вул. Руській 10.

ЛИСТОПАД — МІСЯЦЬ УКРАЇНСЬКИХ ІНВАЛІДІВ! Не відмовте жертви для тих, що потерпіли у боротьбі, вишліть її на адресу УКТОДІ Львів, Потоцького 48.

Названий Комітет узяв на себе обовязок уможливити вбогим і безробітним користати з дарових сніданків, а в березні й обідів. Представники Комітету в особах пань Колтунюкової і Ясінчукової зробили умову з Т-вом св. Йосифа в особах о. ігумена Лучинського, о. кан. Лициняка і п-і Яновича такого змісту, що Т-во св. Йосифа ладить снідання й обіди у власному заряді і на власний рахунок та зобовязується видавати їх між убогих, які викажуться бльочками філії „Союзу Українок“. Зі свого боку зобовязався Комітет ті бльочки від Т-ва св. Йосифа викупити. За бльочки на сніданок була визначена ціна 15 сот., на обіди по 40 сот.

Сніданок складався із шклянки молока і двох булок; обід із зупи, ярини й деколи мяса та хліба. Із сніданків та обідів користали безробітні фізичні й умові (робітники) та вбога студіююча молодь. Студіюючі діставали ті харчі на поручення товариств, а саме: Т-ва Студенток, „Труду“, „Організації міста Львова“, Організації на Замарстинові, Т-ва „Будучність“, Батьківського Кружка при нар. школі ім. Шашкевича й Музичного Інституту ім. Лисенка. Інші вбогі діставали безплатні харчі на бльочки за посвідками своїх оо. парохів.

Сніданків по 15 сот. видав Комітет 6.987 за ціну 1.048.55 зол., обідів (у березні) по 40 сот. — 1.028 за ціну 411.20 зол.

Щоби придбати грошей на ту ціль, виєднав Комітет у Митрополичому Ординаріяті дозвіл на цілий рік на збірку кожної другої неділі в місяці по всіх львівських українських церквах. Крім того дали на ту ціль деякі установи і громадяни, а саме: збірки під церквами дали зол. 854.58, допомогова секція Нар. Організації міста Львова 335.00, Дністер 50.00, Народня Гостинниця 50.00, Краєве Т-во Кредитове 20.00, Союзний Базар 50.00, Карпатія 30.00, Вп. інж. Корнеля 15.00, Вп. службовики Центросоюзу 20.48, Вп. службовики Дністра 8.05, Союз Українок 5.00, І. Шахова 2.00, о. Ломчина 15.00, Вп. Коржинська 6.50, А. Палій 1.00, М. Колтунюкова 11.30. Разом 1.473.91 зол. Крім того Нар. Торговля дала товару на 10 зол.

Видатки Комітету були такі: за 6.967 сніданків по 15 сот. — зол. 1.045.05, за 1.028 обідів по 40 сот. — зол. 411.20. Закуплено: 10 скарбонок на збірку за 40 зол., 10 колодочок за 2 зол., 10.000 бльочків за 10 зол., книги, квітар і папір за 8.85 зол., нумерування й діркування бльочків 20 зол., а 4.66 зол. вложено на вкладку у Дністрі (ч. 16.163). Разом було видатків на 1.549.26 зол. Отже лишився недобір на 75.35 зол. До цього недобору прийшла ще хвилева позичка у Всч. о. К. 75 зол. Весь недобір в сумі 150.35 зол. сплатила вже гум. секція Філії „Союзу Українок“.

Цією дорогою дякуємо щиро всім Вп. Добродіям і Прихильникам тої акції, всім, що посвячували для неї свій час і труд. Зокрема належиться щира дяка Впр. о. ігуменові Лучинському, який уможливив цю акцію, відступаючи для неї домівку враз із потрібним інвентарем.

Нема що й згадувати про те, як воно було би корисно, коли громадянство уможливило би вести це гуманітарне діло й підчас цієї зими.

Іванна Ясінчукова.

З природи й техніки.

ПРИВАТНІ РЕЗЕРВАТИ СТЕПОВОЇ ФЛЬОРИ НА ГАЛИЦЬКІМ ПОДІЛЛЮ.

Одним з найцінніших резерватів на Поділлі є резерват в Обіжовій під Заліщиками, власність баронової Стеллі Турнавової Серед степової рослинности, що заховалася у зовсім первіснім стані завдяки стараннім опіці властительки, заслугує на особливу увагу громадна поява низького мігдала (Amygdalus nana).

Другим приватним резерватом на Поділлі є резерват в. Сидоровича на стіні „Гнола" в Колодрібні над Дністром. Границі цього резервату, що має тіпну скорони степову фльору, будуть впоротці визначені, а цілий терен вгороджений.

Третій резерват повстане заходами інж. Громінського в Олексинцях над Дністром. Маємо там дуже інтересну степову рослинність на гіпсах.

ОРИГІНАЛЬНЕ ПРИКЛАДЕННЯ ЕЛЄКТРИЧНОГО СВІТЛА.

Один готель у Каліфорнії сусідував зі ставом, повним жаб, які згідно зі старими звичаями уладжували нічю свої концерти, перешкоджуючи гостям, які хотіли відпочати. Директор готелю пробував всіх можливих середників спершу пустив на став качок, відтак визначив особливі нагороди за жабині голови, врешті винаймив найліпших стрільців околиці, зобовязуючи їх до безпощадного винищення жаб. Побачивши, що всі ці засоби не помогли, почав студіювати літературу про життя і звичаї жаб. Звідси довідався, що жаби можуть співати тільки в темноті. Тому директор примістив на березі ставу кілька рефлекторів, які з приходом ночі заливали сильними струями світла осідок докучливих сусідів. Від цього часу жаби заніміли внаслідок ясного світла, надармо ждучи повороту звичайної їм ночі.

ПОВОРОТ ЛАСТІВОК.

Одною з найцікавіших проблем у дослідах над мандрівною звірят є питання, чи птиці, які мандрують на осінь до полудневих країв, вертають назад на те саме місце весною. Цим питанням у відношенні до ластівок займався в Англії д-р Ленделборо Томсон, а на Угорщині фон Сеге. І так в Англії зробили такий експеримент: 21 молодим ластівкам ще в гнізді заложили значені обручки. В слідуючім році з них ластівок віднайшли 17 штук, після двох років ще тільки 2 ластівки. Часто знаходили ластівки з обручками не тільки в тім самім селі, але також в тій самій хаті, а навіть на тій самій бельці, що в попередніх роках. Одначе не знаємо причин, чому в інших випадках ластівки не прилітали до тої самої місцевости, а зате в слідуючім році оселювалися звичайно кільометрів ближче. Напр. одна ластівка, що дістала значену обручку в графстві Стірлінг (Шкотія), осіла слідуючого року 250 кільометрів на полудне у графстві Йорку (Англія), друга ластівка, уроджена і обручкована у гнізді у графстві Росс (Шкотія), осіла слідуючого року в місті Глєсго, положенім 200 кільометрів на полудне.

З угорських експериментів слідує рівнож ця докладність повороту, яка виказує велике привязання до родинного місця. В однім випадку ластівка уживала 6 літ одного і того самого гнізда, в другім випадку пара перебувала послідовно протягом 3 років у тім самім гнізді.

Можливо, що випадки осідання ластівок в інших місцевостях, ніж попереднього року, треба пояснювати собі тим, що це є самиці, які по дорозі приучилися до інших самців. З других експериментів виходить, що самиці є ще „найвірніші" свому родинному місцю, а „супружа вірність" зовсім не представляється так, як собі думає лаїк. Часто самиця має молоді одного року з ріжними самцями. Всежтаки, якщо знаємо подібну щорічну подорож до Південної Африки, часто при несприятливій погоді і противних вітрах, явище такого вірного повороту до родинного місця є без сумніву подивугідне.

А. Л.

—o—

ІРЛЯНДІЯ — НІМЕЧЧИНА

ДЕБЛІН, 15. XI. ПАТ. У міжнароднім боксерськім аматорськім мечі Ірляндія несподівано побороли Німеччину 12:4.

—o—

ВИБОРИ В РУМУНІЇ.

БУКАРЕШТ, 15. XI. ПАТ. Парлямент, який збирається нині, відложать на три дні, потім його розвяжуть. Вибори передбачені на 17. грудня ц. р.

НОВИНКИ

— **З Українського Лікарського Товариства.** В суботу 18. ц. м. год. 19. відбудеться в домівці Товариства відчит д-ра Т. Бурачинського: III. інтернаціональний конгрес шпитальництва. 1-1

— **„Практична лекція українського правопису"** відбудеться заходом Гуртка Студентів Українців пра ТПО у Львові в неділю 19. XI. ц. р. в бібліотечній салі НТШ. (Чарнецького 24). Гостям раді. Вступ за добровільними датками. Початок в 10. год.

— **В Українськім Науковім Інституті** в Берліні виголосить доц. В. Леонтович 17. ц. м. виклад на тему: До історії церковного судівництва на Україні.

— **Безплатне навчання в практиці.** Шкільна влада пригадала молоді середніх шкіл, що 20. ц. м. кінчиться останній речинець заплати піврічної адміністраційної такси в сумі 110 зол. Полекшу мають тільки діти державних службовців і військових, оскільки викажуться свідоцтвом незаможности і добрими успіхами в науці. Для них такса обнижена до половини.

— **Молодий український учений.** Син поета О. Олеся д-р Олег Кандиба є асистентом археольогії в українськім університеті у Празі, членом українського істор.-фільос. товариства і т-ва чех.-слов. праісторії. Хорватський часопис „Ютарні Ліст" з 15. м. м. подає вістку, що д-р Кандиба приїхав до Загребу, де хоче познайомитись із археольогічними збірками хорватських музеїв.

— **Чи цукор подешевіє?** Міністерство промислу і торговлі рішило не відновляти концесії для цукрового картелю. Це рішення, кажуть, має вплинути на обниження цін цукру в краю. Крім того міністерство має перевести ревізію експортового фонду, що грає важну ролю в калькуляції цін картелевих товарів. Це теж має вплинути на знижку цін не тільки цукру, але й вугля та інших продуктів, експортованих за границю.

— **Дивна історія хреста й одного смертного випадку.** В літі 1932 р. сталася була в селі Розгірче к. Стрия відома з преси подія з хрестом, що його хтось невідомий поставив був на грунті Абрагама Шневайса, коршмаря в Розгірчу. За доконання акту посвячення того хреста власник грунту притягнув тоді до відповідальности місцевого пароха і громадян перед судом і старостом, що видали постанови про усунення його й заплату коштів. Хрест остав був довший час далі на місці і всі очікували екзекуції. Аж 24. IX. 1932 р. хтось невідомий викопав його і кинув до недалекої води. Всі приписували це Шневайсові. Хтось найшов хрест і закопав його знов на тім самім місці. Тоді вмішалася в цю справу поліція і усунула хрест силою. Про справу поволи забували. Тимчасом склалася подія, яка здивувала ціле село й околицю і дала населенню притоку до всяких поголосок. Якраз в рік по усуненню химось невідомим хреста з поля Шневайса, вибрався він своїми кіньми на торг до Сколева. Була велика вода і хоч селяни остерігали його, щоби не важився переїздити ріки в брід, він не послухав і вже близько другого берега попав на глибину та потонув враз з кіньми. Місцевий селянин-фірман ледви вирятувався. Тепер примовляють розгорецькі селяни: „Викопав Абрумко хрест і кинув його до води, але хрест як був так і буде, а його вже нема і не буде". Так ставляться громадяни до того справді припадкового і дивного факту, в котрім хтось може добачати Божу руку, хтось фатум, звичайний випадок і т. д. Треба пригадати, що грунт Шневайса, на котрім розігралася відома подія з хрестом, був колись — перед як 60-ти літами власністю бездітного селянина, що вмираючи записав його свому своякові богачеві. На ньому стояв від непамятних часів хрест, який усунено перед 50-ти літами з хвилиною, як на парцелі станула коршма, бо селянин продав грунт жидичеві, а цей виставив на ньому коршму. Ця коршма виконала діло морального і матеріяльного знищення села. Щойно в останніх роках почався на селі рух відродження, що зазнавав великих перепон з ріжних сторін та передовсім від Шневайса, котрому це було дуже не на руку, бо грозило звиненням інтересу. Він розібрав стару коршму, щоби поставити нову, а тоді склалися відомі події.

— **За протижидівську діяльність.** Політична поліція у Варшаві перевела ревізії серед молоді ендецького табору й арештувала 25 студентів під закидом протижидівської діяльности.

— **Безробіття росте.** На основі обчислень урядів посередництва праці число безробітних зросло в минулому тижні на 6.952 осіб і виносило в дні 11. ц. м. 225.045 осіб.

— **Кого арештували?** У звязку з вбивством поліцая Кшешковського в Бориславі арештовано в лісі біля Тустанович двох людей, що відпочивали знесилені втечею. Їхні назвища держать покищо в тайні. Кажуть, що це звичайні бандити, які втекли з вязниці.

— **Знали де красти.** До мешкання Мих. Николі, емеритованого вчителя в Долині добувся крізь вікно злодій і вкрав з куферка 10.000 зол. та 88 долярів. То значить держати великі гроші в домовім схованку.

— **Воліли смерть ніж перервати науку.** На залізничому перестанку в селі Вістовій пов. Калуш пробували відобрати собі життя дві учениці торговельної школи в Станиславові, Евгенія Запольська й Олена Пасічна, обі у віці 20 літ. Дівчата, що походили з Калуша, випили фляшку сільного квасу, але на щастя вдалося їх відрятувати. Причиною самогубства була недостача матеріяльних засобів на дальшу науку.

— **Напад на кондуктора.** В особовім потягу між Сяноком і Новосільцями кількох бандитів напало на кондуктора, пробуючи викинути його з потягу. Не допустили до того пасажири, що станули в обороні кондуктора. Причиною нападу було те, що кондуктор виступив проти кількох ошуканців, які обігравали пасажирів в карти.

— **Засудили фальшівників грошей.** Перед судом присяглих у Львові відбулася розправа проти чотирьох фальшівників грошей. Трибунал засудив обвинуваченого Ляцовера на 5 літ, Зельцера на 2 і пів, Завснера на рік і Ледермана на рік вязниці. Два перші втратили громадянські права на 10 років.

— **Пожежа в Дорі.** В загороді Степана Голимчука в Дорі пов. Надвірна вибухла пожежа, що знищила хату, стайню і стодолу зі всіми землеплодами. Наслідком сильного вітру вогонь перекинувся на стодолу Явдохи Касіянчук, віддалену на двіста метрів. Стодола згоріла, а тимчасом вогонь перекинувся на оборіг сіна Василя Гарасимчука, віддалений на 300 метрів.

— **Краєва хроніка.** В Стрілисках Старих пов. Бібрка осунулася 10. ц. м. гора і засипала на смерть Степана Падучака, сільського листоноса, що добував пісок для читальні. — Директор д-р Ляхмунд, пострілений тяжко монтером Ничем, помер в дві години після замаху. — В Самборі кинулася під колеса потягу з причини нещасливої любови 26-літна Альта Шенбах, донька місцевого купця.

— **Літак великан.** Харківська фабрика літаків збудувала найбільший на світі літак „К 7" конструкції інж. Калініна. Літак має 6 моторів і 64 місця до спання, а 128 до сидження. Окремий є сальон, а на крилах місце для проходу.

— **Динаміт у печі.** В мешканні Антонини Черської в Лодзі склалася велика експльозія, що поранила тяжко дві особи. Слідство викрило, що експльодував динамітовий набій, якого вживають в копальнях. Дістався до мешкання з вуглем і розсадив піч.

— **Ріжні вістки.** В Москві арештовано бувшого комуністичного посла з польського сойму Сохацького, що втік до Радянщини перед видачею польському судові. — Директор хірургічного шпиталю в Берліні, проф. д-р Маєр застрілив свого 7-літного сина і 31-літну жінку, а другим стрілом відобрав собі життя. — В селі Бабіцах коло Вильна в кузні коваля Новіка підчас розбирання старого шрапнеля скоївся вибух, від якого згинули Новік і два селяни. — За образи, повішеного в Кракові Маліша, платять у Варшаві від 500 до 1000 зол. — Шахіст Альохін має в кільканацятьох чехословацьких містах грати рівночасно проти 50 партнерів. — Біля Марано впав у пропасть на 150 метрів автобус з 8 пасажирами, з яких два згинули на місці, а чотири тяжко потовклися. — Радянська полярна експедиція найшла біля острова Алексея нотатку Амундзена з 1919 р., в якій записував свою підбігунову виправу. — В Любліні засудили на 5 років вязниці судового комормика Тиборовського за великі грошеві зловживання.

— **Америка готовиться до „мокрого режіму"** Як повідомляють з Ню Йорку, Америка готовиться горячково до ліквідації „сухого режіму". Вже тепер роблять величезні трансакції з вином. Одна велика торговельна фірма замовила за границею вина, пива і віскі на 800 мілі франків. Інша зафрахтувала цілий корабель, завантажила винами і держить готовий, щоби розпочати негайно вивантажування, як тільки довідається про результат голосування. Замовлення на вино йдуть із міст, зате села домагаються віскі та інших міцних напоїв. Одночасно уряд виготовляє інструкції про торговлю спіртовими напитками. Дальших „салунів" чи там

шинків не буде. Ресторани можуть торгувати тільки вином і пивом; міцні напитки, як віскі джін, будуть продавати у спеціяльних торговлях. В Ню Йорку дозвіл на продаж буде коштувати 300 долярів. На всі привізні вина встановлюється досить великий податок. Рузвельт заявив, що навіть як всі шість стейтів заявляться за усуненням „сухого режіму", він не позволить торгувати вином, аж появиться окремий закон, що нормує цю торговлю. Однак вином торгують вже й тепер„ а навіть поліція глядить на те крізь пальці.

— **Виклади з обсягу українознавства.** В зимовому семестрі 1933-34 в салі Українського Наукового Інституту у Берліні відбуватимуться крім звичайних публичних викладів ще отсі курси з обсягу українознавства в німецькій мові: 1. Доц. д-р Б. Крупницький: Політична історія України (XVI—XVIII віки); 2. Проф. д-р З. Кузеля: Українське народознавство (матеріяльна культура України), пятниця 19—20. 3. Доц. В. Леонтович: Історія українського державного права, понеділок 19—20. 4. Проф. д-р І. Мірчук: Українська культура в її історичному розвитку, середа 18—19. Початок викладів: середа 15. листопада 1933.

— **Ялинка для дітей еміґрантів.** Управа філії „Союзу Українок-еміґранток" у Львові задумує цього року влаштувати — як щорічно — ялинку для еміґрантських дітей, тому просить цим шляхом батьків-еміґрантів заздалегідь зареєструвати своїх дітей особисто чи листовно у п. Лідії Доценко, Львів, вул. Піскова 11 від 10—11 передпол., не пізніше 15. грудня ц. р.

— **Звичайні Загальні Сходини Порадні для Вибору Звання** відбудуться у суботу, дня 25. листопада ц. р. в год. 6. вечором в домівці Рідної Школи у Львові, вул. Словацького 14/III. Участь членів обовязкова!

— **У торбинці...** Успіх, якого бажаєте Пані, є в торбинці", якщо і у Вашій торбинці находиться трохи прегарного пудру 5 Fleurs Forvil.

—o—

З нових видань.

Д-р Ол. Пеленський: „УКРАЇНСЬКА ПІСНЯ В СВІТІ. СВІТОВА КОНЦЕРТОВА ПОДОРОЖ УКРАЇНСЬКОЇ РЕСПУБЛИКАНСЬКОЇ КАПЕЛІ". *Спомини учасника*. Львів, 1933., ст. 168. Накладом автора.

Автор цієї книжки недавно на сторінках „Діла" кинув думку, що заки скличуть Всеукраїнський національний конґрес, добре було би для пропаганди нашої справи вислати у світ хор, що своєю піснею звернув би увагу на нас. Ця думка зринула під впливом гарних споминів із мандрівки хору Кошиця по Европі, при якому д-р Ол. Пеленський складав з кількома іншими особами щось у роді адміністраційно-пропаґандивної комісії. У часі, коли наша армія мусіла після щораз більших невдач відступати з рідної землі і наші дипльомати в европейських центрах надаремне стукали до всіх дверей, єдині справжні успіхи мав хор Кошиця у Відні, Берліні Парижі чи Льондоні.

У згаданій книжці маємо зібрані голоські голоси европейської критики про зовсім несподівані для неї виступи хору Кошиця. Хор захоплював своєю організацією і небуденними басами. Сам пригадую, як старий директор одної льондонської музичної школи, що був припадково на концерті цього хору у Ніцці, заявив зачудований, що аж тепер вірить у можливість таких людських голосів; досі він чув тільки такі голоси в Австралії коли співали мурини на плянтаціях і гадав, що ці голоси йдуть із черева.

Мав хор Кошиця чимало труднощів з візами: громадян із українськими пашпортами не хотіли впускати до деяких держав; треба було шукати протекції, а без звязків це не було легко. Іноколи помагали хитрощі і про них оповідає теж автор. З приємністю читаємо про дні великих успіхів нашого хору і з меланхолією зупиняємось на тих сторінках, де починається історія його розпорошення. Книжка має кілька фотографій і гарно видана.

Єдине, що прикро вражає у книжці це коректа якогось „спеца", що позалишав таку галицьку фразеольогію „о (!) порозумінню межи Петлюрою а (!) Денікіном на підставі якого цей послідник (!) мав би опустити (!)", зате прикрасив текст усякою модною правописною орнаментикою. З такого помічника можна би стягнути гроші відшкодування за медвежу прислугу. *м. р.*

Відгуки дня.

Вісти з Уру-Уру.

Приходять до нас майже щодня листи з Уру-Уру, в південній Бразилії, а один лист страшніший від другого, писаний кровю серця, судорогом обезсиленої руки.

Ось передімною кілька листів, не вибираних, а просто взятих з верху цілої стирти.

„Дорогі Родичі! — пише якась жінка. — Поїхала я сюди, бо думала, що правду казали ті, які хвалили здешний рай. І сам Михайло (її чоловік! —прим. авт.) нераз писав, що тут хорошо жити. Їсти єсть скільки завгодно, а працю одержить кожний, хто не жаліє рук. А тимчасом ми тут помираємо з голоду. Михайло від нас виїхав у праліси, заготовляти дерево на вивіз і дуже плохо йому ведеться. На день пів хунта клейкого хліба і зогнилий селедець, а буває, що й цього не получає. Каже, що незабаром переведуть його добувати ґуму, а там ще гірше, як на Сольо-Віо, де він зараз карається.

Я з дочкою лишилися без куска хліба і з голоду пухнемо. Ради Бога! Пришліть кілька долярів, щоб ми бодай часово підратувались. Коби так можна було, ми з радою душею вернулись би назад. Але тут ні жить не дають, ні виїхать не позволяють. Тільки вмирати можна".

Або такий лист:

...„Із наших сіл, колись цвітучих, тільки спомин лишився. Стежки, дороги бурянами позаростали, хати з повибиваними вікнами, з вирваними дверми. Мов чума перейшла над краєм. Псів і котів давно не видно — народ поїв. Ще в кого був домашній скот — той ще якийсь час голоду не терпів, бо зарізавши корівку чи коня, годував і себе і рідню. Але швидко й цього не стало і тепер люде листя їдять, кору труть на муку і з неї хліб печуть, а далі й до себе взялися — один одного поїдає. Це не казка, а щира правда, тільки що тяжко в неї повірить. Ви там можете кричати, то піднесіть крик на цілий світ вже не в імя чого іншого, а в імя людськости, яку тут потоптано як ганчірку"...

Крім листів дійшов до нас і хліб з Уру-Уру. Бачили ми вже воєнний хліб, у якім збіжева мука була тільки омастою, але це ще була булка в порівнанні з уру-урським хлібом. Там була кукурудза і каштани, а тут мелена вербова кора, лушпини з бараболь і гівозна полова. Що ще — цього не вдалося нам розслідити, бо „хлібна" пробка була... надїджена. Видно той, що посилав чи переносив її не видержав покуси...

Отаке діється в нещасній країні Уру-Уру.

А зате на Україні зовсім щось іншого. Там їдж, хоч розперізуйся.

Галактіон Чіпка.

З театру.

ВЕЛИКИЙ МІСЬКИЙ ТЕАТР: „РОБІНЗОН КРУЗО" на 4 дії з прольоґом. Вистава для дітей.

Здається, що Робінзон Крузо це був такий герой, що жив самотно на острові і власною енерґією та хистом створив собі гарне „самовистарчальне" господарство. Той Крузо, якого ми бачили у львівськім міськім театрі, найвірніший син Д. Дефо виглядає так. У 1-ій дії має вже товариша Пятницю, кілька гарних рушниць і правдиву постіль на ліжку. Людоїди, що танцюють перед його домівкою, мають між собою ґраціозних танцюристок. У 2-ій дії оба Робінзони мають уже гостей з Еспанії і дві жінки, у 3-ій і 4-ій на їхньому острові шумно, як на базарі: є тут европейці, дикуни, розбишаки і воюють вони так, що діти сміялись би, якби було з чого. Перед ґенеральною битвою, що має рішити про те, чи Робінзон зможе вернутися після 20 літ до батьківщини, сам він, головний стратеґік і герой, кладеться спати, як радник по обіді. Герої цієї песи взагалі сплять часто, бо кожний із них мусить бачити у сні балет. Не багато бракує і з подвіря перед Робінзоновою хижиною повстав би „Люна-парк" із сепаратками та шампанським. До цього всього кабарету з джез-бендом дуже підходять моральні поуки, які дітвора чує до зануди щодня дома і в школі. Шкода, що тих поук не викрикує папуга і не вимекують кози. Бідний Робінзон, бідна дітвора. *м. р.*

З концертової салі.

ЙОЗЕФ МАНОВАРДА

Вчорашнього гостя на львівській концертовій естраді, Мановарду, недурно вважають одним з „філярів" віденської опери. Це співак дуже високих кваліфікацій, зпоміж яких на першому місці треба би поставити музичну культуру і глибоку музикальність. Але на такій самій висоті стоїть ціле мистецтво вокалу Мановарди — почавши від могутньої, майже дво- і пів октавної скалі його голосу, чудесно вирівняного у всіх реґістрах (небезпечні „перехідні" звуки — у Мановарди не існують!), а кінчаючи блискучою школою співання, прегарним „піяно", знаменитою технікою віддиху та найвиразнішою дикцією. Все це дає в сумі високо-мистецький рівень виступів Мановарди та правдиве захоплення музикальних слухачів. Таких, на жаль, небагато в нашому, все таки 300-тисячному місті і про це можна було переконатись на салі, яка не тільки не була випродана, але навіть не повна. Очевидно: куди рівнятись Мановарді до... хору Еріяна!

У програмі концерту були пісні Шуберта, Брамса і Вольфа, інтерпретовані більш як зразково; з оперових арій почули ми Моцарта, Чайковського (арія Єлецького, яку навіть „чисті" баритони вважають дуже трудною — подана Манавардою ідеально!) та врешті Ваґнера мабуть найближчого серцю співака. Краще співаного „Прощання Вотана" чи монольоґу Сакса нині не часто можна би почути. Акомпаніював знаменито д-р Едвард Штайнберґер. *інг. руд.*

Дописи.

ЛЬВІВ.

Концерт-вечір у хлопячій школі ім. Т. Шевченка. Серед цілої низки діточих вистав та імпрез в останньому часі незвичайно симпатично пройшов концерт-вечір хлопячої шкільної дітвори в школі ім. Т. Шевченка, який відбувся дня 4-го ц. м. Концерт розпочався добре обдуманою та предметовою промовою дир. Домбровського. На програму вечора зложилися діточі хори виведені під проводом п. Ольги Соневицької і численні декламації дітей, виголошені з запалом під проводом клясових учительок. Дуже гарною точкою програми був сценічний образець „Журавлі", підготований учит. п. Любов Паньчишиновою, з артистично обдуманим танком журавлів укладу і під проводом п. Стеллі Марітчакової, закінченим незвичайно гарним живим образом який залишив у памяти присутніх незабуте враження. Святочним прибранням салі занялися члени Жіночої Секції і Батьківського Кружка. Саля була переповнена гістьми, серед яких багато було міщан та місцевої інтеліґенції. Шкода тільки, що згадані товариства не влаштували цього вечора у котрійсь з більших саль, бо на малій сцені не могли вийти поодинокі образи в повній красі.

СТРИЙ

Справа перевиховання нашої молоді. Великі шкільні оплати в середніх школах і зміна плянів навчання та нове угрупування шкіл змушує нас застановитися над перевихованням нашої молоді. До тої теми підійшов у своїм викладі в широкім крузі громадянства ем. ґімн. учитель Яків Яцкевич, який представив, що сільська молодь, вихована нами навіть на основі нових шкільних програм може бути корисними членами суспільности, якщо пристосується до потреб нашого народу. Йде про те, щоби в Стрию заснувати зразкову школу. За чотири роки, казав прелеґент, можна буде дати ученикові повне теоретичне знання всіх галузей ґімназійних відомостей а рівночасно познайомити основно з практичними, життєвими потребами села, яке буде варстатом праці учеників, що вернуться у своє село і стануть зразком для своїх односельчан. Вони в скорім часі здобудуть авторитет і послух та стануть провідниками народу. — По рефераті вибрано комісію з трьох, яка має ту справу розглянути і повести до успіху.

Будова власного дому „Українського Сирітського Захисту". Завдяки витревалій і впертій праці начальника п. Міськевича, голови Т-ва „Український Сирітський Захист", вибудовано у нас двоповерховий мурований дім для сиріт і доведено будову цієї осени до накриття її. На викінчення будинку нема вже ніякої готівки, тому треба надіятися, що українська суспільність міста й повіту допоможе Т-ву викінчити будинок і віддати якнайшвидше до ужитку сиріт.

Захоронка на Шумлявщині. Від 15. Х. ц. р. урухомлена українська захоронка на Шумлявщині, до котрої зголосилося відразу 37 дітей. Учителькою в захоронці є п. Яцкевичівна, укінчена семинаристка.

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

Karl H. Meyer: DAS IGORLIED. Berlin 1933. Ст. 32. Вид. Укр. Наук. Інституту в Берліні.

Є це видання тексту „Слова о полку Ігора" з невеличкою передмовою і словничком, що для німців-славістів пояснює слова оригіналу.

ЖУРНАЛИ.

УКРАЇНСЬКА ШКОЛА, часопис Т-ва „Учительська Громада" у Львові. Зміст: Плятон Лушпинський: Естетична аналіза поетичних творів. Д-р Ю. Сальоні: Нарис методики рідної мови. Ст. Сірополко: Думки Ю. Керштенштайна про характер освітніх систем. В. Л.: Василь Кархут: „Гомін зпоза нас" (рецензія). Посмертна згадка: о. д-р І. Фігаль. Організаційні справи.

ГОСПОДАРСЬКИЙ БЮЛЕТЕНЬ, журнал Комісії при Союзі організацій інжинірів українців на еміграції для заснування української кредитової установи. Ч. 1. Париж 15. жовтня 1933 (літографований)

ЛІТОПИС ЧЕРВОНОЇ КАЛИНИ. Рік V., ч. 11. за листопад 1933. Зміст: Микола Лебединський: В роковини (вірш). — Я. Боринський: Під Львовом. — Ф. Невесюк: Дрімав у сні осінній город (вірш). — Септімус Лепевсер: Кінець Західної України. — Д-р Іван Німчук: Українські могили у Відні. 1) Могили визначних українців. 2) Українські воєнні могили. — Анатоль Курдидик: Дружби (вірш). — Інж. Корнель Целевич: Перші дні листопада 1918 року. — Роман Антонович: „Конго". — Теофіль Коструба: Один з Хмельничан. — Д-р Іван Карпинець: Історія 8-ої Галицької Бригади. — Українська кооператива „Калина" у Вінніпеґу (Канада). — Микола Адиськевич: Пів року під більшовиками. — Бібліографія.

УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО, тижневик (літографований). Видає Український Народній Союз у Франції. Париж. Ч. 27.

ДЗВІНОЧОК, часопис для українських дітей. Ч. 25. листопад.

MORZE, organ Ligi morskiej i kolonjalnej. Nr. 11. Warszawa, listopad 1933.

СВІТЛО Й ТІНЬ, щомісячник, журнал Українського Фотографічного Товариства у Львові та його філій. Вересень-жовтень, ч. 5—6. Зміст: Ст. Щурат: На марґінесі двох статтей „Польського Фотографа". Ол. Мартиницький: До гурту! Ю. Дорош: Антиґальо, противідблиско. В. Савицький: Фотографування в ночі. С. Пелиъо: Як компонувати портрет. Дрібні поради. Огляд журналів. Нові книжки. Вісті з УФОТО. Новини фотопромислу.

У цьому числі поміщені чотири прегарні фотографії, які роблять враження мистецьких малюнків: О. Маха „Чорне в золотім", Я. Савки „У мряці", О. Созанського „Під опікою святині", Ю. Дороша „Студія міста".

НАШ ПРИЯТЕЛЬ, ч. 4. листопад.

НЕ ЗАБУВАЙТЕ ПРО ТИХ,

що в боротьбі за кращу долю Народу стали інвалідами. Жертвуйте в хосен українських інвалідів!

Театри.

Великий Міський Театр.

Четвер, 16. XI. год. 6. веч. шкільна вистава „Весілля".

Пятниця, 17. XI. год. 7.30 веч. „Фрайлайн Доктор".

Театр Річнородностей.

Четвер, 16. XI. год. 7.30 веч. „Моя сестра та я".

Пятниця, 17. XI. год. 7.30 веч. „Моя сестра та я".

Кіна.

АДРІЯ: „Голос пустині".

АПОЛЬО: „Шпіон у масці" (Ганка Ордонівна).

АТЛЯНТИК: „Кавалькада".

ВАНДА: „Пожадана".

КАСІНО: „1002-га ніч" (Мозжухин).

КОПЕРНИК: „Новітній Робінзон" (Дуґлас Фербенкс).

КОЛІСЕЙ: „Забута мельодія", ревія „Щось на біс".

МАРУСЕНЬКА: „Новітній Робінзон" (Дуґлас Фербенкс).

МІРАЖ: „Конґрес танцює".

МУЗА: „Чому я згрішила".

ПАЛЯС: „Мушу тебе здобути" (Іван Кепура).

ПАН: „Веселий караваняр" (Власта Буріян).

ПАСАЖ: „Напятновані люди без совісти" (Кен Мейнард).

СТИЛЕВЕ: „Дика дівчина" та ревія „Літак кохання".

ХИМЕРА: „Кавалькада".

УТІХА: „Братерство народів" і ревія.

Закордонне радіо.

Четвер, 16. листопада 1933.

Відень (517.2) 12.00, 13.10 Легка музика, 17.15 Вок. рецітал, 18.55 „Коли місяць на небі" (музика, спів). 21.00 Італ. музика; **Братислава** (279.3) 18.30 Спів; **Брно** (341.7) Нім. авдиція (музика, спів); **Прага** (488,6) 19.10 Оп. арії, 20.00 „Оберін, король ельфів" оп. Враніцького; **Гайльсберг** (276,5) 17.30 Пісні; **Кеніґсвустергавзен** (1634,9) 10.50 Нар. пісоньки, 17.20 Оп. музика, 21.00 Концерт; **Ляйпціґ** (389,6) 16.00 Нім. оп. музика, 20.00 Пісні в супр. лютні; **Мінхен** (533) 14.30 Хор, солісти, 16.30, 18.05, 20.00 Концерт; **Будапешт** (550.5) 12.05, 21.00 Циг. музика, спів, 22.30 Концерт; **Мілано** (331,5) 13.45 Муз. всячина, 21.00 Опера; **Рим** (441.2) 17.15 Вок. інстр. концерт

Пятниця, 17. листопада 1933.

Відень (517.2) 10.20 „Івась і Гануся" авд. для дітей, 11.30, 12.00 Концерт; **Братислава** (279.3) 18.20 Скрипка, 20.05 Концерт; **Кошиці** (293,5) 12.30 Концерт; **Прага** (488,6) 17.05 Концерт Шубертових творів, 21.15 Лотиський вечір; **Кеніґсвустергавзен** (1634.9) 11.30 Веселі оповідання, 18.00 Потай, 20.10 Концерт; **Ляйпціґ** (389,6) 15.00 Вок.-інстр. концерт, 21.00 Нар. музика; **Бреслав** (326) 16.00 Концерт, 20.10 Оп. вечір; **Будапешт** (550,5) 17.00 Фортепян, 19.30 Опера; **Мілано** (331,5) 11.15 Муз. всячина, 20.45 Хор; **Рим** (441,2) 17.15 Вок.-інстр. концерт, 20.15 Лотиська музика.

Львівське радіо.

Четвер, 16. листопада 1933.

7.00—7.55 Ранішня авдиція; 12.05 Легкі пісоньки з плит; 12.35 Концерт; 14.00 Метерольоґ. вістки; 15.30 Господарські вістки; 15.40 Легка музика; 16.40 Збіжева біржа; 16.55 Скрипка, спів (Курнатовська, сопран); 17.50 Балачка про моду; 18.00 Відчит; 18.20 Авд. „Пігмаліон" Б. Шова; 19.05 Ревізіонізм у літературі; 19.15 Всячина; 19.25 Актуальний відчит; 19.40 Спортові вістки; 20.00 „Вітольорауда" дір. спеви Крашевського, музика Монюшка (Ліпковська, сопран); 21.00 Почт. техн. скринька; 21.15 Академики літератури; 22.00 Танкова музика; 23.05 Найгарніші твори з грам. плит.

Пятниця, 17. листопада 1933.

7.00—7.55 Ранішня авдиція; 11.45 Комунікати, грамофон; 12.05, 12.38 Легка музика; 15.30 Господарські вістки; 15.50 Збіжева біржа; 15.55 Фортепян; 16.10 Оперецкові дуети (Кавпе, сопран, Лясковський, тенор); 16.40 Серед книжок; 16.55 Болгарська музика; 18.00 Творення держ. влади; 18.20 Трансм. з літ.-арт. кабарету „Феміна"; 19.05 Всячина; 19.25 Фейлетон; 19.40 Спортові вістки; 20.00 Муз. балачка; 20.15, 21.15 Симф. концерт; 21.00 Академики літератури; 22.40, 23.05 Грам. плити.

БІРЖА.

ГРОШІ.

У Львові в середу в приватних оборотах платили за долара 5.40.

Золото: доляри 9.06—9.37, франки фр. 36.80, 37.20, дукати 83, 83.50, рублі 47.10, 47.40, корони 37.08, 38.30.

Срібло без зміни.

У Варшаві були такі курси: Льондон 28.56, Париж 34.87, Берлін 212.50, Цюріх 172.45, Амстердам 359.10—359.15, Нюйорк кабель 5.37, Нюйорк чеки 5.35 і пів.

ЗБІЖЕВА БІРЖА.

Ціни з. Підволочиська льоко Львів

Ріпак озимий 40.00—42.00

Інші курси незмінені.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗА".

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 15. XI.: масло дес. зол. 2.90, молоко 22 сот., сметана 90 сот., яйця 4.60—4.90 за копу. Тенденція на масло устійнена, на решту сильна.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Тернопіль. Заходом філії Муз. Товариства ім. М. Лисенка і тов. „Боян" у Тернополі відбудеться вівторок 21. листопада ц. р. Вокально-музичний Вечір творів Р. Ваґнера у 50-ліття його смерти. 1—1

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО".

Розмір часопису: 3 шпальти текстові і 8 шпальт оголошеневих.

1 мм одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень	зол.	0·15
1 „ одношпальтовий надіслане і некрольоги	„	0·40
1 „ „ в тексті і новинках	„	0·45
„ „ на першій сторінці	„	0·55

Дрібні оголошення від слова:

матримоніяльні по	зол.	0·15
купно, продаж, винаєм і т. п.	„	0·10
шукаючі праці	„	0·08

слова товстим друком подвійно.

Остання сторінка 1/1	зол.	500·—
„ „ 1/2	„	200·—
„ „ 1/4	„	110·—
„ „ 1/8	„	60·—

Таблиці сторінки 50 проц. дорожче.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.